

21. 7. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Některé vnosy a zápočty a vypořádání společného jmění manželů

Zákonná úprava § 742 občanského zákoníku je v tomto směru poměrně kusá. Každý z manželů nahradí při vypořádání zaniklého společného jmění to, co ze společného majetku bylo vynaloženo na jeho výhradní majetek (zápočet) a každý z manželů má právo žádat, aby mu bylo nahrazeno, co ze svého výhradního majetku vynaložil na společný majetek (vnos). Možná zákonodárce dává šanci soudům, aby posoudily každý případ zvlášť, a nechce je svazovat konkrétními příkazy (a již tak obsáhlý občanský zákoník nafukovat, což měl mít na mysli především u jiných méně častých institutů) nebo se zkrátka drží zaběhnuté zákonné praxe minulého občanského zákoníku.

Ať tak či onak, pro každého rozvádějícího se manžela nezáviděníhodná situace. V zákoně se mnoho nedočte. Navíc současná společenská situace - manželství se uzavírají později, manželství se rozvádí a uzavírají znovu - tyto otázky přináší stále častěji. Manželé již často mají majetek vytvořený před uzavřením manželství, který spravují, užívají a též vynakládají spolu s majetkem ve společném jmění manželů (SJM) - a též se tyto „majetky“ různě promíchávají. A to je právě problematika vnosů a zápočtů, která se stává aktuální při rozvodu manželství a vypořádání společného jmění manželů a má nepřeberné množství variant a jejich podvariant.

Úhrady výlučného dluhu jednoho z manželů ze SJM se tedy musí vrátit. Vždy?

Ve věci vedené pod sp. zn. 22 Cdo 3428/2020 posuzoval Nejvyšší soud (zjednodušeně) situaci, kdy manželé s rodinou žili v domě ve výlučném vlastnictví manžela, který jej pořídil úvěrovým financováním, dluh z úvěru byl také jeho výlučný, ale splácel jej za trvání manželství z prostředků spadajících do SJM. Po zániku SJM se manželka domáhala vypořádání prostředků ze SJM využitých na úhradu výlučného dluhu manžela. Slovy zákona (i soudu prvního a druhého stupně) jasná věc. Prostředky vynaložené ze SJM na výlučný dluh se musí vrátit a vypořádat. Až Nejvyšší soud konstatoval, že je třeba zohlednit, že bytové potřeby rodiny se uspokojovaly v domě žalobce a rodina např. nemusela platit nájem, a tedy se současně v případě úhrady splátek hypotečního úvěru jednalo o plnění na potřeby života rodiny. A ty přece vypořádávat nelze, od toho je zde manželství a rodina. Jak tedy řešit tento střet? Hledat spravedlnost a většinou vypořádávat vše. Případně zvažovat, v jaké výši byly sjednány splátky úvěru a v jaké výši by bylo hrazeno hypotetické nájemné a vypořádávat jen rozdíl v neprospěch „drahého“ úvěru, který už bytovým potřebám rodiny neslouží. Vždy tedy podle situace.

Investice do SJM z výlučných prostředků se musí také vrátit. A opravdu vždy?

Ve věci vedené pod sp. zn. 22 Cdo 1794/2020 pak posuzoval Nejvyšší soud (zjednodušeně) situaci, kdy manžel investoval prostředky ze svého výlučného vlastnictví do opravy bytu, který manželé užívali jako společní nájemci a členové bytové družstva (členský podíl byl v SJM). Následně byl byt převeden do vlastnictví manželů (do SJM). Po zániku SJM se manžel domáhal vrácení svého vnosu. Slovy zákona jasná věc, investice se musí vrátit. Slovy soudu prvního i druhého stupně - nikoli, investice přece byla do bytu, který vlastnila třetí osoba - bytové družstvo. Navíc členský podíl

v bytovém družstvu už vůbec nebyl v den zániku SJM součástí SJM, jeho součástí byl už přece byt. A tak se investice SJM vůbec netýká. Tento názor potvrdil i soud dovolací. A spravedlnost? Jen díky tzv. disparitě. Jako deus ex machina může a měla by dle Nejvyššího soudu vstoupit disparita vypořádacích podílů (shodně např. z posledních v obecné rovině rozsudek ze dne 27.3.2018 pod sp. zn. 22 Cdo 6109/2017, nebo v konkrétním případě faktického nakládání se společným majetkem v SJM představovaným podílem ve společnosti s ručením omezeným rozsudek ze dne 27. 2. 2020 pod sp. zn. 22 Cdo 206/2020). A situaci zachránit; o vnos nebo zápočet se tak sice (formálně) nejedná, ale (výsledkově) stejnou ochranu poskytne právo účastníkovi z jiného důvodu. Řečí čísel: vnos 100 Kč sice neuznáváme, hypotetické SJM v hodnotě aktiv 1000 Kč ale nedělíme na půl, ale 550 Kč ku 450 Kč. A pak už záleží jen na odvaze nalézacích a odvolacích soudů.

Jsou všechny prostředky získané mimo SJM skutečně mimo SJM?

Ve věci vedené pod sp. zn. 31 Cdo 2008/2020 posuzoval Nejvyšší soud (zjednodušeně) situaci, kdy manžel na základě uzavřené smlouvy o půjčce na částku 1,5 mil Kč (uzavřené bez vědomí manželky přičemž rozsah této zápůjčky přesahoval míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů) s takto získanou částkou dále nakládal - zapůjčil ji třetí osobě, která následně také půjčku v podstatné části vrátila manželovi. Manželka se domáhala vypořádání takto vrácené půjčky (resp. vyplacení její jedné poloviny), jelikož dle jejího názoru byly tyto prostředky součástí SJM. Spor se tedy vedl o to, jakou právní povahu mají prostředky získané za trvání manželství na základě závazku, který však stojí mimo SJM a je povinen jej splnit jen jednající manžel, a pokud se stanou součástí SJM, jak je třeba okolnosti jejich nabytí zohlednit při vypořádání SJM? Nejvyšší soud uzavřel, že na majetek získaný za trvání manželství ze závazku stojícího mimo SJM se nevztahuje žádná zákonná výjimka (jako např. na dar či dědictví), a tento majetek je součástí SJM. Naopak takový závazek stále stojí mimo SJM - právní režim tohoto závazku se tedy štěpí tak, že dluh z něj do SJM nepatří, to, co z něj dlužník získal, však součástí SJM je. K tomuto štěpení pak má soud přihlídnout při vypořádání SJM, pokud tento majetek SJM skutečně rozšířil - nikoli však jako k vnosu z výlučného majetku do majetku v SJM - ale právě cestou opět „deus ex machina“ - disparity podílů manželů na SJM. Řečí čísel - výsledek zřejmě stejný, jako v případě uplatnění vnosu.

A jak se vlastně poznají prostředky mimo SJM, třeba smíchané s prostředky v SJM na bankovním účtu?

Ve věci vedené pod sp. zn. 22 Cdo 3070/2021 posuzoval Nejvyšší soud (zjednodušeně) situaci v řízení o vyklizení nemovité věci, kdy nemovitá věc, nabytá manželem za trvání manželství, byla zapsána v katastru nemovitostí v jeho výlučném vlastnictví (protože tak byla uzavřena i kupní smlouva jako nabývací titul k ní, ve které bylo výslovně uvedeno a manželkou i potvrzeno, že byla nabývána z prostředků mimo společné jmění manželů). Manželka však v řízení tvrdila, že je součástí SJM, protože na její pořízení byly použity také prostředky v SJM. Kupní cena byla hrazena z bankovního účtu vedeného na jméno manžela, nacházely se na něm prostředky jak mimo SJM, tak spadající do SJM. Spor se tedy vedl (mimo jiné) de facto také o to, jak se zjistí, které konkrétní prostředky na bankovním účtu byly použity ke koupi nemovitých věcí, když se na něm nacházely prostředky smíšené. Nejvyšší soud konstatuje, že vložení peněžních prostředků na bankovní účet (jakkoli nejsou v majetku majitele účtu, ale peněžního ústavu a majitel účtu má vůči peněžnímu ústavu pohledávku) se nemění jejich právní režim, a to i bez ohledu na jejich případné smísení. I na bankovním účtu lze mezi prostředky výlučnými a prostředky v SJM rozlišovat a o jejich užití rozhodovat dle okolností nakládání s nimi - např. projevená vůle manžela (či manželů) a nebo dostatečný zůstatek na bankovním účtu pocházející z výlučných peněžních prostředků. Tedy za určitých okolností (zejména bagatelní částka na bankovním účtu přináležející do SJM a jasně projevená vůle manžela použít právě většinové prostředky ve výlučném vlastnictví) nebude vůbec věc nabývána do SJM s právem manžela požadovat třeba i téměř 100% uplatnění vnosu, ale věc se nestane vůbec součástí SJM a tím ani sporu o jeho vypořádání.

Jak se řádně uplatněný vnos promítne do rozhodnutí o vypořádání SJM?

Postup Nejvyšší soud popsal velice detailně ve věci vedené pod sp. zn. 22 Cdo 2020/2018, zásadními kroky (zjednodušeně) jsou: 1) zjištění hodnoty aktiv SJM a vnosů, 2) odečtení vnosů od aktiv SJM, 3) rozdělení hodnoty aktiv mezi manžele – například stejným dílem, není-li důvod pro jiný postup, 3) k takto získanému podílu manžela, který vnosy provedl, se jejich hodnota připočte, 4) od takto získané částky se odečítá polovina případných společných dluhů přikázaných k úhradě tomuto manželovi, 5) vypořádací podíl se pak zjistí porovnáním provedeného výpočtu s hodnotou majetku v SJM, který je manželovi přikazován do výlučného vlastnictví. Nejvyšší soud ale především konstatoval, že výše manželem uplatněného vnosu nemá žádnou souvislost s dalšími případnými pasivy SJM, ani se situací, kdy hodnota SJM je záporná – v případě uplatněného vnosu se nejedná tedy o pohledávku vyčerpatelnou „kladnou majetkovou podstatou SJM“.

Závěrem

Nezbývá, než opravdu každou situaci a každé vypořádání SJM soudu prvního stupně předeštět jako jedinečný případ a doufat, že jej tak bude soud prvního stupně i řešit. A požadovat spravedlnost, protože soudu zákon dává jen malé mantinely a i Nejvyšší soud dává volné pole působnosti v možnostech disparity vypořádacích podílů. Možná by si proto občanský zákoník z tohoto důvodu přece jen zasloužil detailnější úpravu. Cestou soudní praxe se totiž dozvídáme stále něco nového.

JUDr. Ing. Petr Večeřa,
advokát

Muzikář & Partners
advokátní kancelář

[Advokátní kancelář Muzikář & Partners](#)

Havlíčková 13
602 00 Brno

Tel.: +420 543 236 362
e-mail: sekretariat@mpak.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)

- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)